

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет агротехнологій

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

Методичні рекомендації

для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

ОНП «Агрономія» спеціальності 201 Агрономія

денної форми здобуття вищої освіти

МИКОЛАЇВ

2025

УДК 378.147.4:378.22

П24

Друкується за рішенням науково-методичної комісії факультету агротехнологій Миколаївського національного аграрного університету від 16.10.2025 р., протокол № 2.

Укладачі:

- А. В. Дробітько – д-р с.-г. наук, професорка, в. о. декана факультету агротехнологій Миколаївський національний аграрний університет;
- В. В. Гамаюнова – д-р с.-г. наук, професорка, завідувачка кафедри землеробства, геодезії та землеустрою Миколаївський національний аграрний університет;
- М. І. Федорчук – д-р с.-г. наук, професор, завідувач ґрунтознавства та агрохімії Миколаївський національний аграрний університет;
- А. В. Панфілова – д-р с.-г. наук, професорка, завідувачка кафедри рослинництва та садово-паркового господарства Миколаївський національний аграрний університет;
- Н. В. Нікончук – канд. с.-г. наук, доцентка, завідувачка кафедри виноградарства та плодовоовочівництва Миколаївський національний аграрний університет;
- Т. М. Манушкіна – канд. с.-г. наук, доцентка кафедри землеробства, геодезії та землеустрою Миколаївський національний аграрний університет;
- Н. В. Маркова – канд. с.-г. наук, доцентка кафедри рослинництва та садово-паркового господарства Миколаївський національний аграрний університет;

Рецензенти:

- О. М. Дробітько - канд. с.-г. наук, директор фермерського господарства «Олена» Вознесенського району Миколаївської області;
- М.О. Самойленко - д-р с.-г. наук, професор кафедри виноградарства та плодовоовочівництва Миколаївського національного аграрного університету.

Зміст

Вступ.....	4
1. Тривалість практики. Компетентності та результати навчання.....	6
2. Мета та завдання практики.....	8
3. Організація та керівництво педагогічною практикою.....	9
4. Критерії оцінювання результатів педагогічної практики.....	13
Додатки.....	18
Список рекомендованої літератури.....	21

ВСТУП

Педагогічна практика є компонентою освітньо-наукової програми підготовки здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 201 Агрономія галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство та узгоджується з її метою – підготовка висококваліфікованого, конкурентоспроможного, інтегрованого у європейський та світовий науково-освітній простір фахівця ступеня доктора філософії в галузі агрономії за спеціальністю 201 «Агрономія», здатного до самостійної науково-дослідницької, науково-організаційної, педагогічно-організаційної та практичної діяльності у галузі агрономії, а також викладацької роботи у закладах вищої освіти.

Програма з педагогічної практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 201 Агрономія освітньо-наукової програми «Агрономія» регламентує форми, організацію, здійснення та захист проходження педагогічної практики аспірантів докторантури та аспірантури і осіб які здобувають вищу освіту ступеня доктора філософії.

Практика організовується та проводиться відповідно до вимог «Положення про педагогічну практику аспірантів у Миколаївському національному аграрному університеті» СО 5.072.18-00.2017.

Мета педагогічної практики аспірантів – формування системи компетентностей майбутніх науково-педагогічних працівників, здатних здійснювати аналіз стану та перспектив розвитку сфери освіти спеціальності 201 Агрономія, створювати та впроваджувати новий зміст освіти та новітні методики (технології) навчання.

Завдання педагогічної практики:

- у процесі проходження педагогічної практики аспіранти повинні оволодіти основами науково-методичної та навчально-методичної роботи: навиками структурування та психологічно грамотного перетворення наукових знань в навчальний матеріал, систематизації навчальних та виховних задач; методами та засобами складання задач,

вправ, тестів з різних тем, усного та письмового переказу предметного матеріалу, різноманітними освітніми технологіями;

- у процесі практичної діяльності ведення навчальних занять повинні бути сформовані вміння поставити навчально-виховну мету, вибору типу, виду занять, використання різних форм організації навчальної діяльності студентів та слухачів: діагностики, контролю та оцінки ефективності навчальної діяльності;
- у ході відвідування занять викладачів відповідних дисциплін аспіранти повинні ознайомитися з різними способами структурування і представлення навчального матеріалу, способами активізації навчальної діяльності, особливостями професійної риторики, з різними способами та прийомами оцінювання навчальної діяльності у вищій школі.

1. ТРИВАЛІСТЬ ПРАКТИКИ. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Згідно освітньо-наукової програми «Агрономія» підготовки здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 201 Агрономія галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство педагогічна практика проводиться на 3 курсі.

Вид практики	Термін проходження	Тривалість
Педагогічна практика	3 курс 5 семестр	4 тижні

Проходження педагогічної практики забезпечує формування у здобувачів вищої освіти наступних загальних та фахових компетентностей.

Інтегральна компетентність:

Інт К. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері агрономії, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК2. Здатність застосовувати сучасні методи та інструменти експериментальних і теоретичних досліджень у сфері агрономії, інформаційні технології, методи комп'ютерного моделювання, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та освітній діяльності.

СК3. Здатність здійснювати науково-педагогічну та освітню інноваційну діяльність у закладах вищої освіти з використанням сучасних технологій навчання.

СК5. Здатність ініціювати та реалізовувати інноваційні комплексні проєкти в агрономії та дотичні до неї міждисциплінарні проєкти, лідерство під час їх реалізації.

Результати навчання:

РН3. Планувати і виконувати теоретичні й експериментальні дослідження з агрономії та дотичних наукових напрямів з використанням сучасних методів, технологій та інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

РН5. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми агрономії державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.

РН7. Глибоко розуміти загальні принципи та методи аграрних наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері агрономії та викладацькій практиці.

РН8. Розробляти і викладати в закладах вищої освіти фахові дисципліни агрономічного спрямування з використанням сучасних технологій навчання.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета педагогічної практики аспірантів – формування системи компетентностей майбутніх науково-педагогічних працівників, здатних здійснювати аналіз стану та перспектив розвитку сфери освіти спеціальності 201 «Агрономія», створювати та впроваджувати новий зміст освіти та новітні методики (технології) навчання.

Завдання педагогічної практики:

- у процесі проходження педагогічної практики аспіранти повинні оволодіти основами науково-методичної та навчально-методичної роботи: навиками структурування та психологічно грамотного перетворення наукових знань в навчальний матеріал, систематизації навчальних та виховних задач; методами та засобами складання задач, вправ, тестів з різних тем, усного та письмового переказу предметного матеріалу, різноманітними освітніми технологіями;
- у процесі практичної діяльності ведення навчальних занять повинні бути сформовані вміння поставити навчально-виховну мету, вибору типу, виду занять, використання різних форм організації навчальної діяльності студентів та слухачів: діагностики, контролю та оцінки ефективності навчальної діяльності;
- у ході відвідування занять викладачів відповідних дисциплін аспіранти повинні ознайомитися з різними способами структурування і представлення навчального матеріалу, способами активізації навчальної діяльності, особливостями професійної риторики, з різними способами та прийомами оцінювання навчальної діяльності у вищій школі.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПЕДАГОГІЧНОЮ ПРАКТИКОЮ

Загальний обсяг педагогічної практики складає 120 годин (4 кредити), у тому числі:

- 100 годин навчально-методичної роботи (підготовка до занять, методична робота, відвідування та аналіз занять, відвідування консультацій, керівництво різними видами практик здобувачів вищої освіти та стажування слухачів);

- 20 годин – аудиторне навантаження (проведення лекцій, семінарів, практичних занять).

Термін проходження практики та її програма визначаються в індивідуальному плані аспіранта, затверджуються науковим керівником, завідувачем кафедри, до якої прикріплений аспірант.

Захист педагогічної практики здійснюється на засіданні кафедри (за якою закріплений аспірант) за присутності наукового керівника і завідувача кафедри, оцінюється за 100-бальною шкалою з метою одержання еквівалентних оцінок за національною шкалою.

Здобувачу вищої освіти, який не виконав необхідну програму практики, отримав негативний висновок щодо її проходження або незадовільну оцінку за результатами захисту, надається право її повторного проходження та захисту у встановленому порядку.

Здобувачі, які проводять заняття перебуваючи на посаді науково-педагогічного працівника (за сумісництвом) в закладі вищої освіти, звільняються від педагогічної практики з відповідним поданням на кафедру довідки з місця роботи та вищезазначених документів.

Здобувачі вищої освіти мають право проходити педагогічну практику в інших закладах вищої освіти України та за кордоном, з наступним поданням звіту про проходження практики та розгорнутої характеристики від відповідального куратора з місця проходження практики.

Систематизовані дані, отримані до початку педагогічної практики і в процесі її проходження, мають дозволити аспіранту підготувати за результатами педагогічної практики щонайменше один із видів методичного забезпечення навчальної дисципліни (або його завершений змістовний елемент).

Після проходження практики аспірант повинен знати:

- основні форми організації і планування освітнього процесу у закладах вищої освіти;
- дидактичні принципи проведення усіх видів навчальних занять у закладах вищої освіти;
- документи, що регламентують і відображують зміст освіти у вищій школі;
- сучасні форми і методи здійснення освітнього процесу, скерованого на формування компетентностей здобувачів вищої освіти;
- форми і методи контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти;
- види навчально-методичного забезпечення освітнього процесу і вимоги до них;
- форми і методи виховної (позааудиторної, профорієнтаційної) роботи з молоддю.

Аспіранти повинні вміти:

- визначати мету і завдання різних видів навчальних занять, добирати відповідний зміст, форми, методи і засоби освітньої взаємодії зі здобувачами вищої освіти;
- застосовувати різні форми і методи освітньої взаємодії з урахуванням специфіки спеціальності 201 Агрономія і рівень освіти;
- застосовувати сучасні освітні технології, зокрема, інформаційно-комунікаційні та інтерактивні;

- розробляти навчально-методичні матеріали до курсу, що викладається;
- здійснювати контроль знань і умінь здобувачів вищої освіти;
- організовувати різні форми виховної (позааудиторної, профорієнтаційної) роботи з молоддю.

Зміни у змістовному наповненні програми – це заходи та оцінка неформальних та інформальних освітніх заходів. Підстава: результати опитування аспірантів.

Передбачені неформальні освітні заходи:

1. Індивідуальні завдання.
2. Участь у семінарах, вебінарах, круглих столах та воркшопах з педагогічної практики.
3. Участь у відкритих лекціях, які проводять поза межами освітнього процесу.
4. Участь у міжнародних вебінарах з педагогічної практики.

Аспірант має право самостійно обирати напрям і вид неформальних освітніх заходів.

Оцінка їхніх результатів відбувається за наявності документального підтвердження (сертифікат, свідоцтво, скріншот, програма, запрошення тощо). Передбачені інформальні заходи освіти. Аспірант у ході життєвого досвіду та професійної діяльності повинен вміти застосовувати здобуті знання, наприклад, вирішувати практичні питання шляхом використання набутих знань. І навпаки, аспіранти використовують життєві приклади для трансформації їх в освітній процес, зокрема щодо педагогіки вищої школи

Керівництво практикою. Загальне керівництво та контроль за проходженням практики аспіранта покладається на завідувача кафедри, за якою закріплений даний аспірант.

Безпосереднє керівництво та контроль за виконанням плану практики аспіранта здійснюється його науковим керівником, який:

- забезпечує чітку організацію, планування та облік результатів практики;

- затверджує загальний план-графік проведення практики, його місце в системі індивідуального планування аспіранта;
- добирає навчальні дисципліни, академічні групи для проведення педагогічної практики;
- надає методичну допомогу в плануванні та організації навчальної взаємодії;
- контролює роботу практиканта, відвідування занять та інші види його роботи зі слухачами, здобувачами вищої освіти, приймає заходи щодо ліквідації недоліків в організації практики;
- готує відгук про проходження практики;

До захисту практики здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії подаються наступні документи:

- звіт з педагогічної практики аспіранта (додаток 1);
- відгук про результати проходження педагогічної практики (додаток 2).

Завідувач відділу аспірантури та докторантури знайомить аспіранта з Положенням, формою та змістом звітної документації, а також здійснює облік проходження практики аспірантами.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Результати педагогічної практики аспіранта оцінюються комплексно, з урахуванням всієї сукупності показників, що відображають його готовність та здатність до самостійного здійснення освітнього процесу, навчання, розвитку і професійної підготовки студентів до певного виду професійно-орієнтованої діяльності.

Результати педагогічної практики аспіранта оцінюються за 100-бальною (що прийнята у Миколаївському НАУ) та національною шкалами за підсумками захисту звіту про проходження педагогічної практики на засіданні кафедри. Мінімальна сума балів, що дозволяє зарахувати результати проходження педагогічної практики аспіранта - 60 балів (за національною шкалою «задовільно»).

Для отримання позитивної оцінки аспірант має повністю виконати затверджений кафедрою індивідуальний план педагогічної практики, своєчасно оформити поточну і підсумкову документацію, подати її керівнику практики на рецензування, захистити звіт про проходження педагогічної практики на засіданні кафедри.

При оцінюванні застосовуються наступні критерії. Рівень науково-методичної підготовки:

- рівень фахових знань і методики викладання фахових дисциплін; знання теоретичних основ планування освітнього процесу, обліку та контролю знань та умінь студентів у закладі вищої освіти;
- знання нормативно-правових актів та службової документації, уміння працювати з науковими першоджерелами для вирішення завдань практики;
- обґрунтованість планування видів навчальних занять: усвідомлення освітніх цілей і завдань; доцільність змісту, форм і методів роботи зі студентами;

- творча інтерпретація інноваційних педагогічних технологій;- оформлення методичних розробок занять і виховних заходів відповідно до дидактичних вимог;

- уміння цілеспрямовано спостерігати та аналізувати різні форми навчально-виховної роботи зі студентами;

- ґрунтовність самоаналізу (власної педагогічної діяльності) та аналізу роботи колег.

Рівень сформованості системи професійно-педагогічних умінь і якостей викладацько-педагогічної діяльності аспіранта-практиканта:

- відповідність практичних, семінарських, лабораторних, індивідуальних занять сучасним дидактичним вимогам до навчальних занять у закладах вищої освіти;

- володіння методикою організації та проведення різних видів діяльності зі студентами;

- ефективність застосування та творча інтерпретація інноваційних педагогічних технологій;

- якість підготовки, організації і проведення заходу виховного (профорієнтаційного) спрямування.

Таблиця 1

Розподіл балів, які отримує аспірант

Виконання індивідуального плану проходження практики	Оформлення звітної документації за практику	Захист звіту за практику	Сума балів
до 50	до 25	до 25	100

Таблиця 2

Виконання індивідуального плану проходження практики

Критерії оцінювання	За національною шкалою	За бальною системою
Аспірант у повному обсязі, самостійно виконав індивідуальний план проходження практики; досконало	відмінно	41-50

володіє теоретичними знаннями та може їх застосовувати на практиці, під час викладання навчальних дисциплін; наполегливо та сумлінно виконував завдання практики; самостійно та правильно розробляв та оформляв навчально-методичні та дидактичні матеріали; дотримувався правил внутрішнього розпорядку		
Аспірант виконав індивідуальний план проходження практики за незначної сторонньої допомоги; має хороші теоретичні знання, що продемонстрував під час проведення навчальних занять; виконував заплановані заходи, але відчував незначні труднощі у процесі підготовки до них та аналізі досягнутих результатів; правильно оформлював та розробляв навчально-методичні та дидактичні матеріали користуючись незначною допомогою з боку керівника практики; дотримувався правил внутрішнього розпорядку	добре	31-40
Аспірант виконав індивідуальний план проходження практики користуючись постійною допомогою; має задовільні теоретичні знання, що продемонстрував під час проведення навчальних занять; виконував заплановані заходи, але відчував труднощі у процесі підготовки до них та аналізі досягнутих результатів, що потребувало постійного контролю та корекції з боку керівника практики; оформлював та розробляв навчально-методичні та дидактичні матеріали допускаючи помилки; дотримувався правил внутрішнього розпорядку	задовільно	11-30
Аспірант не виконав індивідуальний план проходження практики; має задовільні теоретичні знання, але не зміг їх продемонструвати під час проведення навчальних занять; не набув вмінь розробляти необхідне навчально-методичне та дидактичне забезпечення	незадовільно	0-10

освітнього процесу навіть за сторонньої допомоги та підтримки; не дотримувався правил внутрішнього розпорядку		
---	--	--

Таблиця 3

Оформлення звітної документації за педагогічну практику

Критерії оцінювання	Кількість балів
Дотримання аспірантом методичних рекомендацій щодо оформлення та ведення звітної документації практики. Систематичне та правильне заповнення щоденника практики, охайність в роботі з документами. Своєчасна підготовка звіту про роботу, яку виконано під час практики.	21-25
Виконання аспірантом методичних рекомендацій щодо оформлення та ведення звітної документації практики. Систематичне заповнення щоденника практики, охайність в роботі з документами, але присутні незначні помилки у оформленні документації. Своєчасна підготовка звіту про роботу, яку виконано під час практики.	16-20
Неврахування аспірантом методичних рекомендацій щодо оформлення та ведення звітної документації практики. Неохайне та несистематичне заповнення щоденника практики, допущені помилки. Не своєчасна підготовка звіту про роботу, яку виконано під час практики.	10-15
Відсутність документів, що підтверджують проходження аспірантом педагогічної практики	1-9

Таблиця 4

Оцінювання захисту звіту аспіранта за педагогічну практику

Критерії оцінювання	Кількість балів
Аспірант під час звіту за практику демонструє всебічні, глибокі знання щодо нормативної бази, вільно відповідає на всі питання, що пов'язані з підготовкою навчально-методичних та дидактичних матеріалів, методики та форм проведення різних видів навчальних занять. Допускає 1-2 незначних помилок через неуважність, які сам виправляє	21-25
Аспірант під час звіту за практику демонструє хороші знання щодо нормативної бази, дає відповіді на питання у певній логічній послідовності, допускає 2-3 незначні помилки, що пов'язані з підготовкою навчально-методичних та дидактичних матеріалів, методики та форм проведення різних видів навчальних	16-20

занять і за допомоги, їх виправляє	
Аспірант під час звіту за практику виявляє не досить повні знання щодо нормативної бази, не здатний відповісти на поставлені питання на рівні репродуктивного відтворення, допускає 3-4 помилки, що пов'язані з підготовкою навчально-методичних та дидактичних матеріалів, методики та форм проведення різних видів навчальних занять, відповіді дає неповні навіть у разі допомоги	10-15
Аспірант під час звіту за практику не демонструє знань щодо нормативної бази або більшої частини вимог, що пов'язані з підготовкою навчально- методичних та дидактичних матеріалів та методикою проведення різних видів навчальних занять, суттєві помилки не виправляє, незрозуміла побудова відповіді на поставлені питання	1-9

Таблиця 5

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти, та шкала оцінювання – залік

Сума балів за всі види освітньої діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	зараховано
82 - 89	B	
75 - 81	C	
64 - 74	D	
60 - 63	E	
35 - 59	FX	
0 - 34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний аграрний університет

Звіт

з педагогічної практики аспіранта

(кафедра)

(спеціальність)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Декан факультету _____

(підпис) (прізвище, ініціали)

Завідувач кафедри _____

(підпис) (прізвище, ініціали)

Науковий керівник: П.І.Б.

Період проходження: день/місяць – день/місяць рік

Загальний обсяг годин:

Орієнтовний план проходження практики

Зміст роботи	День				
Перший тиждень					
Складання індивідуального плану стажування					
Знайомство з організацією навчально-виховного процесу кафедри					
Відвідування аудиторних занять викладачів кафедри					
Розробка змісту навчальних занять та методична підготовка					
Самостійне проведення навчальних занять					
Другий тиждень					
Розробка змісту навчальних занять та методична підготовка					
Вивчення досвіду провідних викладачів шляхом відвідування аудиторних занять, які вони проводять					
Самостійне проведення навчальних занять					
Участь в оцінюванні якості різних видів робіт слухачів та студентів					
Індивідуальна робота зі слухачами та студентами					

Третій тиждень					
Розробка змісту навчальних занять та методична підготовка					
Самостійне проведення навчальних занять, самоаналіз					
Участь в оцінюванні якості різних видів робіт слухачів та студентів					
Індивідуальна робота зі слухачами та студентами					
Четвертий тиждень					
Самостійне проведення навчальних занять, самоаналіз					
Керівництво науковими студентськими дослідженнями					
Участь в оцінюванні якості різних видів робіт слухачів та студентів					
Індивідуальна робота зі слухачами та студентами					
Підготовка звіту про педагогічну практику					

Стислий опис змісту педагогічної практики

1. Знайомство з організацією навчально-виховного процесу у вищій школі.
2. Вивчення досвіду викладання провідних викладачів університету під час відвідування аудиторних занять з навчальних дисциплін.
3. Розробка змісту навчальних занять, методична робота з дисципліни.
4. Самостійне проведення навчальних занять з дисципліни (лекцій, семінарів, практичних занять), самоаналіз.

Сітка проведених занять

Дата і час проведення	Академічна група	Тема заняття	Вид занять

5. Участь в оцінюванні якості різних видів робіт слухачів та студентів.

6. Індивідуальна робота зі слухачами та студентами, керівництво науковими студентськими дослідженнями.

Дата _____ Підпис _____

ВІДГУК

про результати проходження педагогічної практики
аспірантом __- року навчання спеціальності _____

ПРІЗВИЩЕ Ім'я По батькові

Примірний перелік питань, що висвітлюються у відгуку:

- відповідність кваліфікації;
- прагнення до підвищення професійного рівня;
- вміння не розголошувати довірені відомості;
- дотримання прийнятих норм поведінки;
- особистісні якості (працездатність, уміння навчатися, почуття відповідальності, комунікативні навички, стресостійкість, лідерські якості тощо);
- висновки із пропозиціями, оцінкою й критичними зауваженнями.

Науковий керівник

(вчений ступінь, вчене звання) (Підпис) І.Б. Прізвище

Дата

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова література

1. Гельжинська Т. Я. Теорія та методика професійного навчання : навчальний посібник. Львів : Новий Світ–2000, 2025. 220 с.
2. Жигір В., Чернега О. А. Професійна педагогіка : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2025. 336 с.
3. Зайченко І. В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі : підручник. Київ : Ліра-К, 2025. 512 с.
4. Зайченко І. В. Теорія і методика професійного навчання : навчальний посібник. Київ : Ліра-К, 2024. 580 с.
5. Зайченко І. В., Теслюк В. М., Каленський А. А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи : підручник. Київ : Ліра-К, 2024. 484 с.
6. Михалюк А. Педагогіка: інтерактивний контент : навчально-методичний посібник. Київ : Каравела, 2023. 244 с.
7. Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти : навчальний посібник [Електронний ресурс]. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. 319 с. URL: <https://repository.ssru.edu.ua/handle/123456789/10917>
8. Поясок Т. Б., Беспарточна О. І., Квасник О. В., Шаполова В. В. Загальна психологія : навчальний посібник [Електронний ресурс]. Харків : ФОП Бровін О. В., 2023. 396 с. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/4aa53566-b633-43f8-ac51-542411ccdaf7/content>
9. Прищак М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі : навчальний посібник [Електронний ресурс]. Вінниця : ВНТУ, 2020. 160 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi80/0060161.pdf>
10. Професійна педагогіка : методичні рекомендації для виконання практичних робіт здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)» спеціальності 015 / уклад. С. Б. Літвінчук. Миколаїв : МНАУ, 2022. 59 с.
11. Професійна підготовка майбутнього педагога в умовах сучасної освітньої парадигми : монографія / Г. В. Товканець, Т. О. Атрощенко, Х. В. Барна та ін. Київ : Кондор, 2025. 268 с.
12. Психологія професійної діяльності : підручник [Електронний ресурс] / авт.-упоряд. В. С. Біскуп, А. Н. Гірняк, Г. С. Гірняк та ін. ; за ред. С. К. Шандрука. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 255 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/47921>
13. Федоренко О. І., Тюріна В. О., Гіренко С. П. та ін. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник [Електронний ресурс] / за заг. ред. О. І. Федоренко. Харків : ФОП Бровін О. В., 2020. 240 с. URL:

<https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/4e1d91e7-e582-4715-87c4-846d11702b07/content>

14. Філософія освіти : навчальний посібник / за наук. ред. В. П. Андрущенко та ін. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Твори, 2021. 320 с.
15. Чернишева Д. О., Почка К. І., Корчова Т. Л., Красильник Ю. С., Руденко М. В. Методика професійної освіти : навчальний посібник [Електронний ресурс]. Київ : ЦП «Компринт», 2024. 224 с. URL: <https://repository.knuba.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2015e551-8c16-4a05-8a2ac9d328d2ef64/content>
16. Шевчук С. С. Сучасні освітні технології у професійній підготовці кваліфікованих робітників : навчально-методичний посібник. Біла Церква : БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. 158 с.

Допоміжна література

1. Педагогічна риторика: історія, теорія, практика: монографія / [О. А. Кучерук, Н.Б. Голуб, О. М. Горошкіна, С. О. Караман та ін.] ; заред. О. А. Кучерук. Київ : КНТ, 2016. 258 с.
2. Семеног О. М. Наставництво в науці і освіті дорослих. Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Педагогічні науки / [редкол.: В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін.]. Кропивницький : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2017. Вип. 152. С. 46-51.
3. Семеног О. Цифрові освітні ресурси у професійній діяльності викладача вищої школи. *Освіта Сумщини*. 2017. № 1 (33). С. 14-19.

Навчальне видання

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

Методичні рекомендації

Укладачі

Дробітько Антоніна Вікторівна
Гамаюнова Валентина Василівна
Федорчук Михайло Іванович
Панфілова Антоніна Вікторівна
Нікончук Наталія Володимирівна
Манушкіна Тетяна Миколаївна
Маркова Наталія Валентинівна

Формат 60×84 1/16. Ум. друк. арк. 4,0

Тираж 20 прим. Зам. № ____

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54008 м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.

